

2023

ŠTÁTNY ARCHÍV V PREŠOVE,
PRACOVISKO ARCHÍV POPRAD

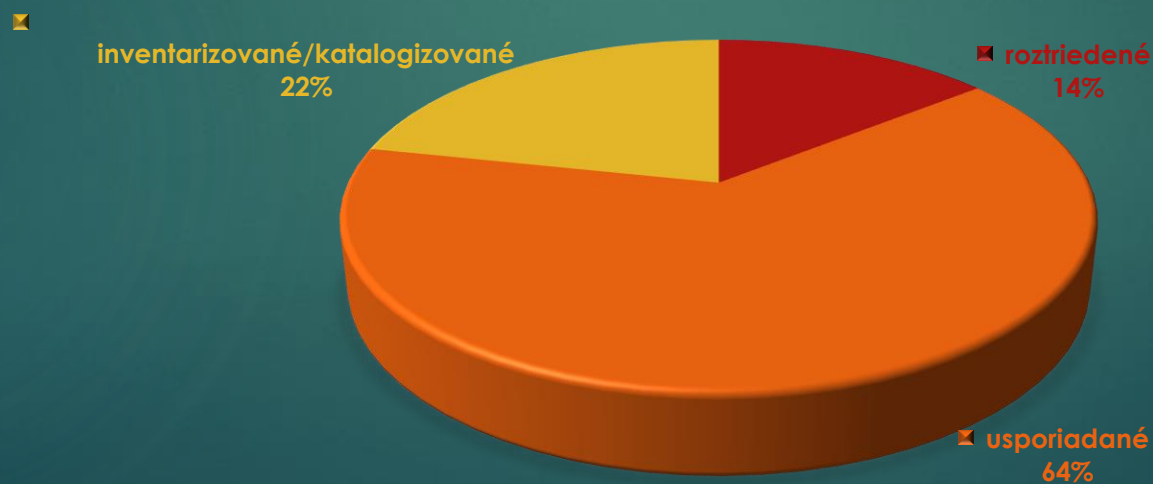

Spracúvanie a sprístupňovanie archívnych dokumentov

► Sprístupňovanie archívnych dokumentov

- Inventarizované – 19,61 bm
- usporiadané – 64,48 bm

STAV SPRACOVANIA A SPRÍSTUPNENIA ARCHÍVNYCH
DOKUMENTOV K 31. DECEMBRU 2023

Škatuľovanie, triedenie, usporadúvanie, pomocné archívne práce

Pracovníci archívu vyhotovovali štítky na archívne škatule, triedili, usporadúvali, škatuľovali, dislokovali archívny materiál v súvislosti so sceľovaním fondov, vysťahovaním, sušením a dezinfekciou archívnych dokumentov z pivnice archívu a prípravou priestorov na prevzatie delimitovaných fondov zo Štátneho archívu v Prešove, špecializované pracovisko Spišský archív v Levoči, tiež preškatuľovali archívne fondy uložené v starších zničených archívnych škatuliach.

Predarchívna starostlivosť

Prístup k archívnym dokumentom

► Predarchívna starostlivosť

- schválené registratúrne poriadky	- 15
- návrhy na vyradenie	- 175
- štátny odborný dozor	- 9
- školenia	- 7
- preberanie – vyradovacie konania	- 126,87 bm
- preberanie – mimo vyradovacieho konania	- 0,76 bm
- úbytok delimitáciou	- 0,36 bm

► Bádateľská agenda

- bádateľia počet:	71
- bádateľské návštevy:	151
- zahraniční bádateľia:	3

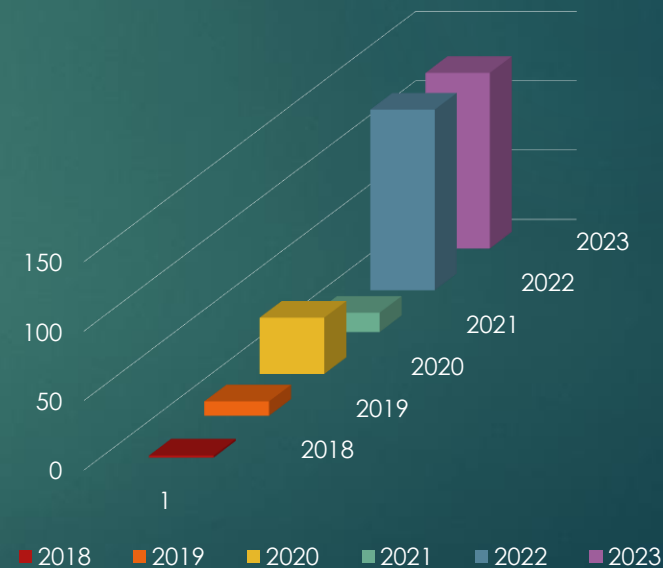
► Prístup k AD

- žiadosti	328
- vydané fotokópie, odpisy, výpisy	1245

Prehľad množstva preberaného archívneho materiálu v rokoch 2018 - 2023

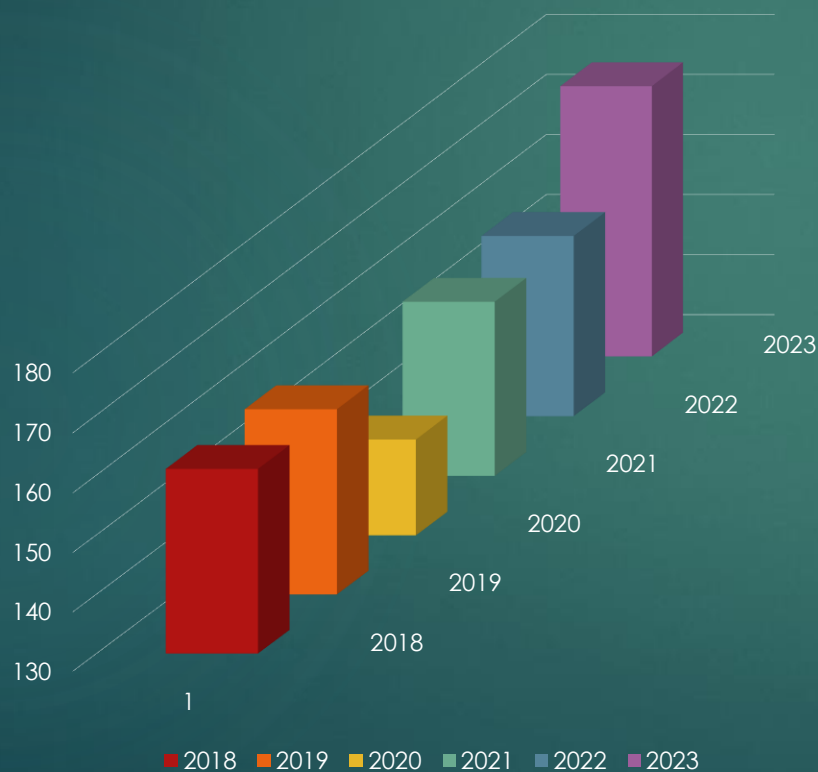
- ▶ V roku 2023 sme sa sústredili na preberanie archívnych dokumentov. Archív pokračoval v aktivite z predchádzajúceho roku a inicioval vyradovanie a preberanie archívnych dokumentov z obecnej a mestskej samosprávy. Preberali sme archívne dokumenty dočasne uložené u ich pôvodcov. V roku 2023 sme celkovo prevzali 127,63 bm archívnych dokumentov.

Množstvo preberaných archívnych dokumentov v rokoch 2018 - 2023

Prehľad počtu predložených návrhov na vyradenie v rokoch 2018 - 2023

- ▶ Počet predložených návrhov na vyradenie registratúrnych záznamov
- ▶ a vydaných rozhodnutí má stúpajúci trend.

Počet predložených návrhov na vyradenie	
2018	161
2019	161
2020	146
2021	159
2022	160
2023	175

Školenia

V snahe priblížiť sa samosprávam sme sa pripojili k odbornej príprave novozvolených starostov obcí z okresu Kežmarok, ktorý organizoval 17. februára 2023 odbor krízového riadenia Okresného úradu v Kežmarku na čele s Ing. Mariánom Trembáčom. Novozvoleným starostom obcí a primátorovi Mesta Spišská Belá v úvode zablahožela prednosta okresného úradu Ing. Vladimír Škára. Archivárky PhDr. Zuzana Kollárová, PhD. a Ing. Marta Bednárová informovali zúčastnených o činnosti archívu, o jeho archívnych fondoch, o možnostiach spolupráce, no predovšetkým o potrebe kvalitnej správy registratúry na obciach.

Školenia

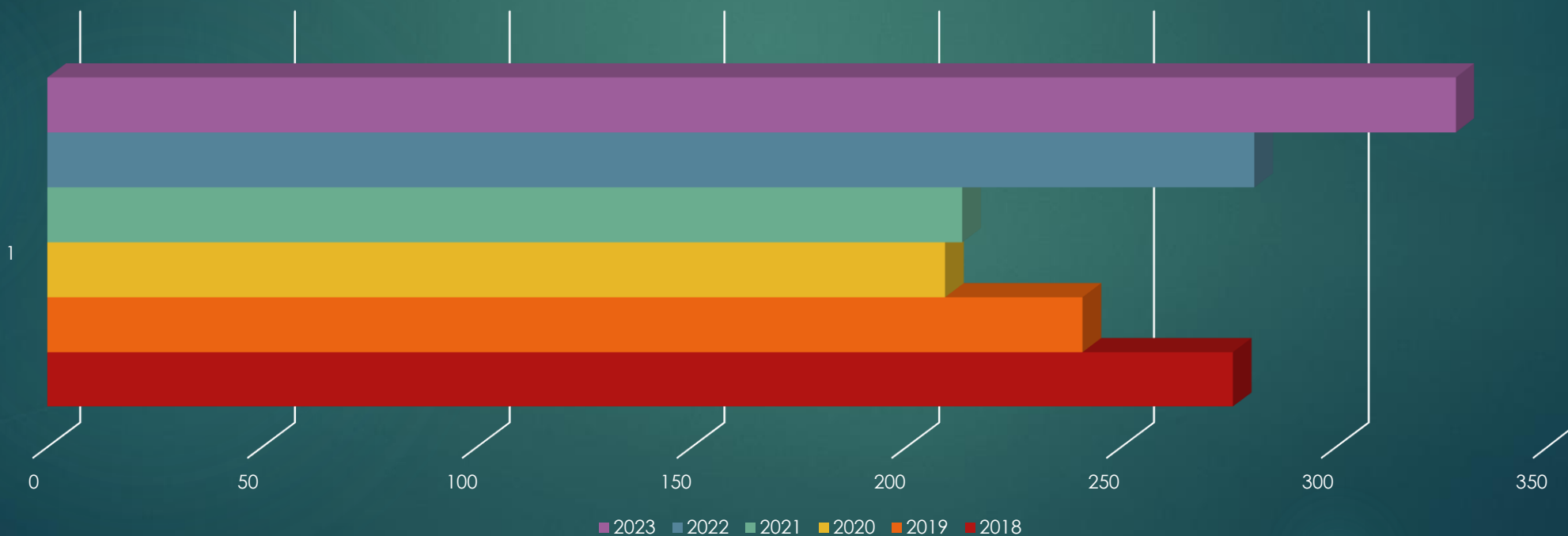
V súvislosti s novelou vyhlášky č. 628/2002 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o archívoch a registratúrach a o doplnení niektorých zákonov a k novele vyhlášky č. 410/2015 Z. z. o podrobnostiach výkonu správy registratúry orgánov verejnej moci a o tvorbe spisu sme uskutočnili celkovo 7 školení predovšetkým pre pracovníkov obecných a mestských úradov, škôl a školských zariadení.

Prehľad počtu podaných žiadostí o správnu informáciu

Počet podaných žiadostí každoročne narastá.

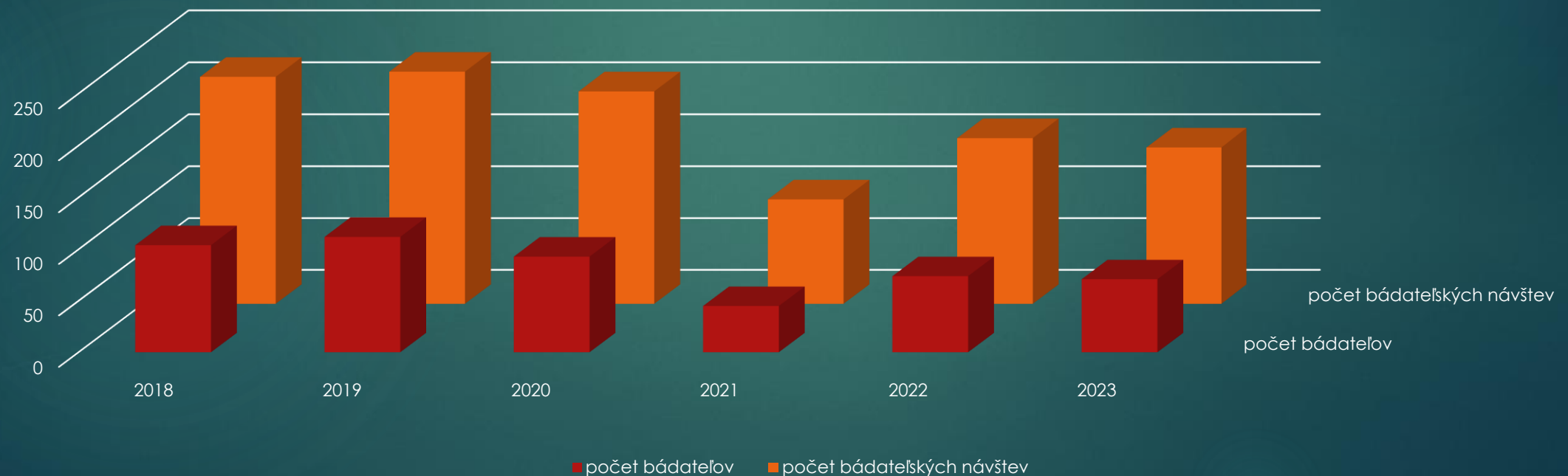
Prehľad počtu podaných žiadostí o vydanie správnej informácie v rokoch 2018 - 2023

Prehľad počtu bádateľov a bádateľských návštev

- ▶ Bádatelia sa po covidových rokoch vrátili prezenčne do bádateľne archívu

Prehľad počtu bádateľov a bádateľských návštev v rokoch 2018 - 2023

Výskumná, publikačná, kultúrno-osvetová činnosť

▶ Publikačná činnosť	21	▶ Archívna knižnica (ks)	10 673
▶ - monografie	2	- prírastky	373
- štúdie	4	- vyradené knihy	298
- články	11		
- posudky	4		
▶ Exkurzie	19		
▶ Prednášky	33		
▶ Spolupráca s médiami	8		
▶ Výstavy	6		

Dr. Michael Guhr

V roku 2023 sme si uctili mimoriadneho človeka a jeho aktívny život Dr. Michaela Guhra, zakladateľa Tatranskej Polianky a k výročiu jeho narodenia i úmrtia Zuzana Kollárová pripravila niekoľko slávnostných podujatí, odhalenie pamätnej tabule a tiež putovnú bannerovú výstavu.

Obec Veľký Slavkov
Štátny archív v Prešove, pracovisko Archív Poprad
Sanatórium Dr. Guhra v Tatranskej Polianke
a Obec Gerlachov

Vás pozývajú na spomienkovú slávnosť

pri príležitosti 150. výročia narodenia a 90. rokov od úmrtia lekára, filantropa a mecéna, zakladateľa sanatória v Tatranskej Polianke, predsedu Karpatského spolku, organizátora horskej záchranej služby, športu a zakladateľa pretekového lyžovania, olympijského činníka, funkcionára mnohých spolkov a evanjelickej cirkvi

Dr. Michaela GUHRA

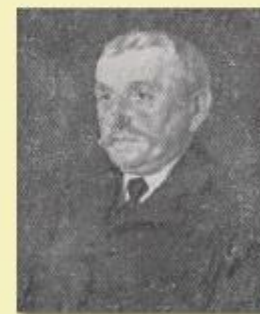
*17. 3. 1873 Veľký Slavkov
†23. 8. 1933 Poprad – Spišská Sobota

a pri príležitosti 180. výročia od narodenia podnikateľa a zakladateľa Tatranskej Polianky

Pavla (Paula) WESTERA (Wesztera)

*21. 3. 1843 Veľký Slavkov
†11. 5. 1921 Veľký Slavkov

Podujatie sa uskutoční 17. marca 2023 so začiatkom o 15.00 hod. v Evanjelickom kostole vo Veľkom Slavkove. Jeho súčasťou bude kladenie vencov na hroby spomenutých na cintoríne vo Veľkom Slavkove a prehliadka výstavy z jeho života v Obecnej knižnici v budove Obecného úradu vo Veľkom Slavkove.

Spoluorganizátori:

Mesto Vysoké Tatry; Cirkevné zbory evanjelickej cirkvi vo Veľkom Slavkove, Gerlachove, Vysokých Tatrách, Kožmaroku a v Šírbe; Dobrovoľný hasičský zbor obce Veľký Slavkov a Gerlachov; Slovenský olympijský výbor, Slovenské olympijské a športové múzeum v Bratislave; Olympijský klub Vysoké Tatry; Podtatranské múzeum v Poprade; Tatranská horská služba – dobrovoľný zbor; Karpatiskohněmecký spolok so sídlom v Košiciach; Vydavateľstvo I&B, Tatranská Lomnica; Oblastná organizácia cestovného ruchu Vysoké Tatry – Podhrie; Televízia Poprad; Krajský pamiatkový úrad Prešov – Pracovisko Poprad; Klub Čiara Poprad – Tatry

Spolupráca s dobrovoľnými hasičmi

100. výročie vzniku Zemskej hasičskej jednoty na Slovensku dalo podnet dobrovoľným hasičom v okrese Poprad poohliadnuť sa aj po vlastnej histórii. Aj preto sa 7. februára 2023 v popradskom archíve stretli tajomníci a kronikári dobrovoľných hasičských zborov okresu, aby sa oboznámili s archívnymi dokumentami týkajúcimi sa hasičstva, ale aj s povinnosťami dobrovoľných hasičských zborov pri správe ich vlastných registratúr a tiež s pravidlami tvorby zborových kroník. Územná organizácia DPO SR Poprad udelila v roku 2023 archívu medailu III. a II. stupňa ako ocenenie dlhoročnej spolupráce dobrovoľných hasičov a popradských archivárov.

150. výročie vzniku Uhorského karpatského spolku

Dňa 11. mája 2023 sa uskutočnila v Podtatranskej knižnici v Poprade Medzinárodná konferencia k 150. výročiu vzniku Uhorského karpatského spolku (UKS). Účastníci konferencie sa venovali prierezu dejinami UKS, predstavili osobnosti, ktoré toto združenie formovali, ale aj činnosť, ktorej sa spolok venoval vo vysokohorskom prostredí. Všetky príspevky prednášajúcich sú publikované v zborníku. Štátny archív v Prešove, pracovisko Archív Poprad zastupovala prednáškou a štúdiou v zborníku na tému Vodcovská a záchranárska činnosť pod krídlami UKS Ingrid Janigová.

UHORSKÝ KARPATSKÝ SPOLOK
AKO STIMUL ROZVOJA
VYSOKÝCH A BELIANSKYCH TATIER,
A ICH PODHORIA

Zborník

k medzinárodnej konferencii pri príležitosti
150. výročia vzniku Uhorského karpatského spolku
pod záštitou predsedu PSK Milana Majerského
a primátora Vysokých Tatier Jozefa Štefaňáka

100 rokov reforiem verejnej správy na Slovensku

Popradský archív na medzinárodnej konferencii zastúpili Božena Malovcová s príspevkom Vývoj okresnej a obecnej správy v podtatranskom regióne v rokoch 1918 – 1945; Martina Šlampová predstavila proces a príčiny vzniku mesta Vysoké Tatry a Ingrid Janigová prezentovala činnosť obvodného notára z Veľkého Slavkova Eugena Chriena.

Súčasťou konferencie bola aj prezentácia výstavy venovanej storočnici reforiem verejnej správy na Slovensku, na ktorú popradskí archivári prispeli aj archívnymi dokumentami z archívu.

Deň otvorených dverí

V rámci Dňa otvorených dverí 19. mája 2023 archivári návštevníkom predstavili archív, jeho históriu, poslanie, priestory i vzácne archívne dokumenty.

Súčasťou programu boli prednášky prof. PhDr. Romana Holeca, DrSc., ktorý priblížil knieža Christiana Kraft Hohenlohe nielen ako pána Tatier, majiteľa panstva Javorina a Lendak, ale ako hlavu významného šľachtického rodu, podnikateľa, poľovníka i ochrancu prírody, jeho osobné životné výhry i prehry.

Štátny archív v Prešove, pracovisko Archív Poprad
Vas pozýva na
Deň otvorených dverí
ktorý sa uskutoční dňa 19. mája 2023 v priestoroch archívu na Šcoltsom námestí č. 18, 20 v Poprade-Špiskej Soboti za účasti prof. PhDr. Romana Holeca, DrSc., popredného slovenského historika, pôsobiaceho na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave a na Historickom ústave Slovenskej akadémie vied.

Program podujatia:

- 10.00 hod. Program venovaný budúcim maturantom gymnázií, prednáška o archíve a archívnych dokumentoch spojená s prehliadkou archívu a prednáškou prof. PhDr. Romana Holeca, DrSc.
- 14.00 hod. Prof. PhDr. Roman Holec, DrSc., Ríšske knieža Hohenlohe ako páni Tatier v rokoch 1879 - 1926, prednáška pre verejnosť

Odborné sympóziu Exkluzivita

**MINISTERSTVO
VNÚTRA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

X. COLLOQUIA COMAROMIENSIA
HISTORICORUM ARCHIVARIORUMQUE
Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
Štátny archív v Nitre
pracovisko Archív Komárno

**Exkluzivita. Výsadnosť a marginalizácia
spoločenských vrstiev v dejinách**
Odborné sympóziu

20. - 21. september 2023

Miesto konania: Komárňanská pevnosť

...

A Szlovák Köztársaság Bölgyminisztériuma
Nyitrai Állami Levéltár Nyitraivánka
Komáromi Fiókleveletára

**Exkluzivitás. Kiváltságos és kirekesztett
társadalmi rétegek a történelemben**
Szakszimpozium

2023. szeptember 20. - 21.

Helyszín: Komáromi erőd

ŠANR
ŠTÁTNY ARCHÍV V NITRE
PRACOVISKO ARCHÍV KOMÁRNO

Mesto Komárno

Na medzinárodnom odbornom sympóziu „Exkluzivita. Výsadnosť a marginalizácia spoločenských vrstiev v dejinách“ v Komárne prezentoval svoj výskum na tému „Prenájom regálnych práv mesta Spišská Sobota v závere feudalizmu Ľuboš Janaček.

5. október 2023

NBS – Múzeum mincí a medailí v Kremnici,
OZ Diversitas Culturae, Banská Bystrica,
Východoslovenské múzeum v Košiciach,
Klub dejín farmácie

Vás pozývajú na

27. sympóziu z dejín farmácie,

ktoré sa uskutoční pri príležitosti
115. výročia úmrtia G. K. Zechentera-Laskomerského

„Zlatá Kremnica“ je jeden z historických prívlastkov starého slobodného banského mesta v strede Slovenska. Ako už prívlastok napovedá, preslávila sa najmä ťažbou zlata, ale skvostov v meste je viacero. Okrem zachovaného historického stredovekého mestského jadra tu od roku 1328 funguje mincovňa, ktorá patrí k najstarším nepretržite fungujúcim podnikom na svete.

II. OBEŽNÍK

RÁMCOVÝ PROGRAM

8:00 – 8:30 registrácia účastníkov
8:30 – 8:35 technické informácie
8:35 – 8:45 otvorenie sympózia
8:45 – 9:00 úvodná prednáška

9:00 I. BLOK PREDNÁŠOK
11:30 diskusia

12:00 – 13:00 prestávka

13:00 II. BLOK PREDNÁŠOK
16:00 diskusia

16:30 ukončenie 27. sympózia

Sympóziu z dejín farmácie

Dňa 5. októbra 2023 prezentovala svoj výskum Zuzana Kollárová s prednáškou **Spišská Sobota ako zdravotnícke a lekárnické centrum podtatranskej oblasti** na 27. sympóziu z dejín farmácie, ktoré sa konalo v Kremnici.

Stretnutie Heraldického klubu

Dňa 16. júna 2023 pracovníci archívu privítali členov Heraldického klubu, ktorí usporiadali v popradskom archíve jedno zo svojich pravidelných stretnutí. Okrem svojho odborného programu zahŕňajúceho aj skvelú prednášku PhDr. Ladislava Vrteľa, ktorý predstavil symboly Tatier v erboch, tatranské a popradské erby, mali účastníci možnosť prezrieť si Spišskú Sobotu, Kostol sv. Juraja, zoznámiť sa s archívom, jeho históriou, budovou a s prácou archivárov.

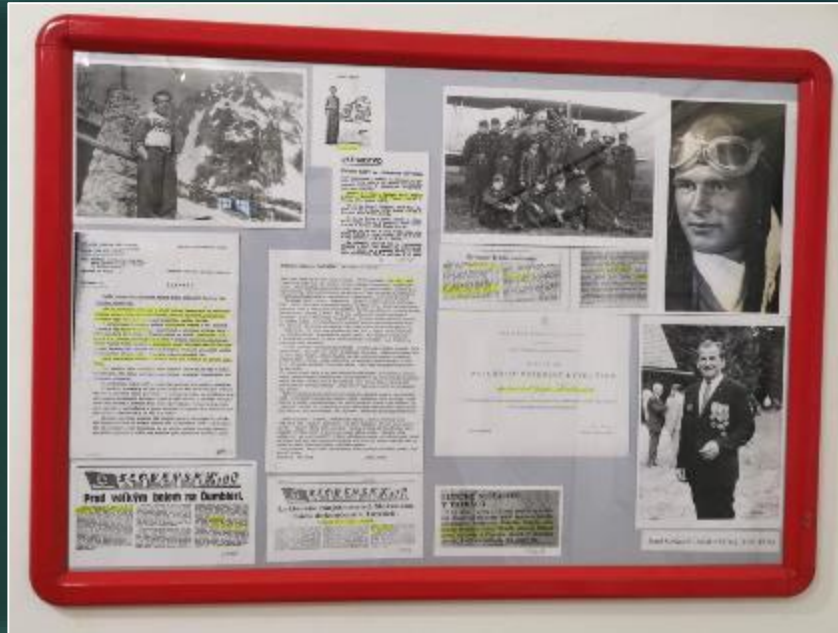

Pamätníky slovenského jazyka

V Kaštieli a letohrádku Dardanely v Markušovciach sa 6. septembra 2023 konala slávnosť, na ktorej bol odprezentovaný 8. diel publikácie Pamätníky slovenského jazyka – Slovenské listy barónky Anny Márie Horvát-Stančičovej de Gradec. Úvodné slovo o rodine Horvát-Stančič de Gradec predniesla vedúca Štátneho archívu v Prešove, pracovisko Archív Poprad Zuzana Kollárová, ktorá sa v minulosti výskumu dejín rodiny venovala v monografiách obcí Spišská Belá, Batizovce a Krížová Ves.

Výstava Letisko Tatry pri Veľkej 1943 - 2023

Archivári v zastúpení Ingrid Janigovej spolupracovali s Klubom Veličanov a Letiskom Poprad-Tatry na príprave výstavy venovanej histórii popradského letiska. Súčasťou podujatia bolo aj odhalenie pamätnej tabule na budove letiska venovanej výročiu prvej pravidelnej leteckej linky na letisku, jeho prvému správcovi Karolovi Jančárovi a architektovi letiska Ing. Emilovi Brüllovi.

Pozvánka

**LETISKO
TATRY PRI VEĽKEJ
1943-2023**

Klub Veličanov a Letisko Poprad - Tatry
vás srdečne pozývajú na slávnostné odhalenie pamätnej tabule
pri príležitosti 80. výročia prvej civilnej, leteckej linky
Bratislava-Sliac-Tatry-Prešov
a tiež na trvalé pripomenutie tragického osudu
architekta Emila Brüllu - autora prvej budovy letiska

dňa **8. júna 2023** (štvrtok)
o 10 hod. na letisku v Poprade
a o 17.00 hod. na vernisáž výstavy k uvedenému výročiu
v Scherfelovom dome vo Veľkej

Výstava 330 rokov od založenia popradskej papierne

V spolupráci s pracovníkmi Podtatranského múzea v Poprade archivári inštalovali výstavu venovanú dejinám najstaršieho priemyselného podniku v Poprade – popradskej papierni. Vernisáž, ktorá sa konala 7. novembra 2023, prednáškou z dejín papierne doplnil Ľuboš Janaček, kurátor výstavy.

Prešovský samosprávny kraj,
Podtatranské múzeum v Poprade,
Štátny archív v Prešove, pracovisko Archív Poprad

vás pozývajú na výstavu

330 rokov od založenia popradskej papierne
7. november 2023 – 17. december 2023

Prednášky pre školy

Pre žiakov základných a stredných škôl z regiónu archivári pripravili ponuku prednášok dopĺňujúcich vyučovanie dejepisu, vlastivedy, občianskej náuky o fakty z regionálnej histórie. V roku 2023 uskutočnili 22 takýchto prednášok a exkurzií na témy Čo je archív, Dejiny Spišskej Soboty, Remeslá a cechy na Spiši, Dopad 2. svetovej vojny na obyvateľov Spiša, Reformácia a protireformácia na Spiši, Voľby a volebné právo v histórii a dnes, Štátne symboly a ich význam a i.

Exkurzie

Monografia Cesta úspechu

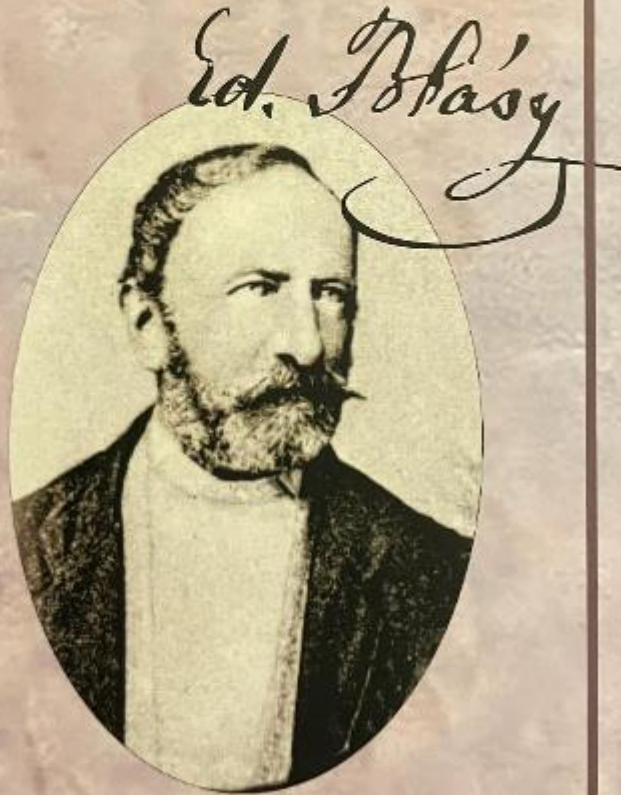
Gymnázium, Kukučínova 4239/1, Poprad oslávilo 70. výročie svojho založenia. Pri tejto príležitosti sa konala slávnostná akadémia pripomínajúca bohatú históriu školy i život jej súčasných študentov a učiteľov. Súčasťou podujatia bola prezentácia publikácie Cesta úspechu, ktorá mapuje históriu školy od roku 1953 po súčasnosť. Jej autorkami sú archivárka Martina Šlampová a riaditeľka školy Beáta Taylorová

Mikuláš Argalács – Ingrid Janigová

Mestu i horám žil

EDUARD DÁVID BLÁSY

Monografia Mestu i horám žil

Dňa 26. októbra 2023 bola v Scherfelovom dome v Poprade-Velkej uvedená do života knižka v edícii významných Popradčanov. Je venovaná Eduardovi Dávidovi Blásymu. Autormi publikácie sú Mikuláš Argalács a archivárka Ingrid Janigová.

Cena prof. Martina Slivku

Tatranská galéria v Poprade usporiadala 8. decembra 2023 slávnostné odovzdávanie Cien prof. Martina Slivku. Cena je vyjadrením úcty za prácu vykonanú v oblasti kultúry s prihliadnutím na teritórium podtatranskej oblasti, Spiša a Zamaguria – domovský región prof. PhDr. Martina Slivku, DrSc. V roku 2023 ju získali aj popradské archivárky Zuzana Kollárová a Božena Malovcová.

Tatranská galéria Poprad

Prešovský samosprávny kraj

Vás srdečne pozývajú na výnimočný večer

odovzdávanie

Ceny prof. Martina Slivku

za mimoriadny prínos v oblasti kultúry
v celoslovenskom kontexte

8. decembra 2023 o 17.00

Tatranské galéria Hviezdoslavova 12, Poprad

Ocenenie získajú:

**Zuzana Kollárová, Štefan Koval',
Božena Malovcová, Vincent Polakovič**

Hudobný hosť večera:

**Titusz Tóbisz – tenor, sólista ND Košice
Júlia Grejtáková – klavír**

www.tatrogaleria.sk

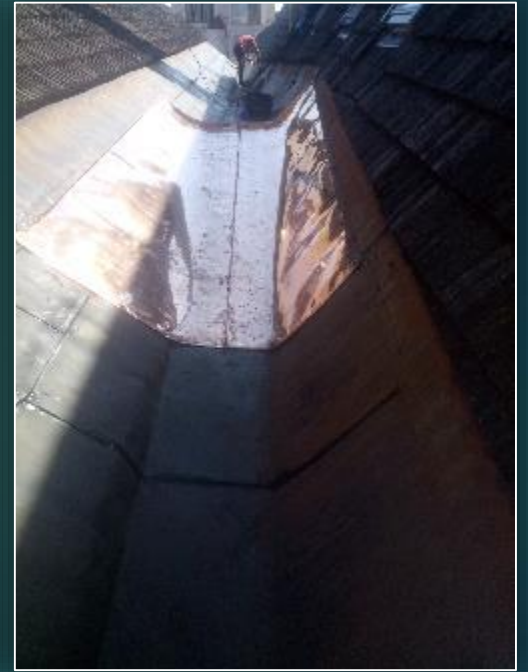
Spolupráca s Centrom podpory Prešov

V spolupráci s Centrom podpory Prešov bola uskutočnená rekonštrukcia skladových priestorov v budove bývalej jedálne Okresného úradu v Poprade

Havárie, poruchy

V roku 2023 sa v budove archívu v Spišskej Sobote musel riešiť zvýšený stav spodnej vody v pivnici archívu, havarijný stav striech budov, povolenia na výrub suchých stromov v záhrade archívu. Archivári spolupracovali s Krajským pamiatkovým ústavom v Prešove pri mapovaní fyzického stavu budovy archívu v súvislosti s prípravou plánu obnovy pamiatkových budov na Slovensku.

Stav budov archívu

Aj napriek vykonaným rekonštrukčným prácam sú budovy archívu v zlom stave, je potrebná ich celková rekonštrukcia (výmena okien, celková rekonštrukcia strechy, oprava fasády, oprava vnútorných omietok a vymaľovanie priestorov. Archív sa nachádza v Mestskej pamiatkovej rezervácii v Spišskej Sobote navštevovanej turistami, budovy sú pamiatkovo chránenými objektami a často sú archivári upozorňovaní verejnosťou na ich zlý fyzický stav a vzhľad.